

Tarih: 12.01.2016

Sayı: 2016/ 714

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2014 mahallî idareler genel seçimlerinden sonra, idarî yapılanmada önemli değişiklikler yürürlüğe girmiştir. Türkiye ve dünyadaki tecrübeleri dikkate almayan, tutarlılık ve bütüncül bakış açısından mahrum bu değişikliklerin mahallî idarelerin görev, yetki, sorumluluk, hizmet kapasite ve kabiliyetleri ile idarenin bütünlüğü üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi, muhtemel çözüm önerilerinin ortaya konulması, yapılacak yasal düzenlemeler ve diğer tedbirlerin araştırılması için Anayasanın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını takdirlerinize saygılarımızla arz talep ederiz.

E. Akın

Erkan AKAY
Mardin M. (2)

Oktaç

Oktaç UURAL
İzmir Milletvekili (2)

Kadir Koçdemir

(1) Kadir Koçdemir
Bursa Milletvekili (1)

Adı Soyadı	İli	İmza
Mehmet Erdoğan	Muğla	4 Mehmet
İsmail Faruk Aksoy	İstanbul	5 İsmail Faruk Aksoy
Şenel Tok	Karabük	6 Şenel Tok
Baki Simsek	Adana	7 Baki Simsek
Mehmet Faruk	Adana	8 Mehmet Faruk
İzzet D. TÖNTER	İstanbul	9 İzzet D. TÖNTER
Deniz Depboylu	Aydın	10 Deniz Depboylu
Mehmet Güneş	Antalya	11 Mehmet Güneş
Erhan Usta	Samsun	12 Erhan Usta
Ruhi Ersoy	Osmaniye	13 Ruhi Ersoy
Mehmet N. Akdoğan	HAZAY	14 Mehmet N. Akdoğan
İhni Akba	SARAY	15 İhni Akba
Ali KAYA	İstanbul/3	16 Ali KAYA
Arzu ERDEM	İstanbul	17 Arzu ERDEM
Mustafa FALAYCI	Konya	18 Mustafa FALAYCI
Şenel Tok	Adana	19 Şenel Tok
İsmail OK	Balıkesir	20 İsmail OK

ÖZET GEREKÇE

2014 mahalli idareler seçimlerinden sonra yeni bir dönem başlamıştır. Yapılan değişikliklerle; asırlar içinde oluşan yerinden yönetim birikimi bir yana bırakılmış, Anayasa'nın 123 üncü maddesiyle hüküm altına alınan "idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olması" durumu sona erdirilmiş, büyükşehir belediyesi olan 30 ilde il sınırları büyükşehir belediyesi sınırı haline getirilmiş, bu illerdeki il özel idareleri, belde ve köyler ile diğer illerde nüfusu 2000 in altına düşen belde belediyelerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir.

İdarî yapılanmamızda son yıllarda yapılan değişiklikler;

Tutarlılıktan ve bütüncül bakış açısından mahrumdur.

Ülkemizde ve dünyadaki tecrübeleri dikkate almamaktadır.

Mahalli hizmetlerin vatandaşa en yakın birim tarafından yerine getirilmesi ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Büyük zikzaklar ve ciddi tezatlarla doludur. Mesela, son değişiklikle, nüfusun yüzde 75 inin yaşadığı 30 ilde, daha birkaç yıl önce kamu yönetimi reformunun en önemli ve en güçlü aktörleri haline getirilen il özel idareleri kaldırılmıştır.

Hizmetlerin, hızlı, ucuz, halkın talep ve öncelikleri ile mahalli imkanlara uygun olarak yerine getirilmesine katkıda bulunmamaktadır.

Merkezi idarenin taşra birimlerinin ve mahalli idarelerin hizmet kapasite ve kabiliyetlerini artırmamaktadır.

Demokrasi, kararlardan etkilenenlerin kararlarda etkisinin olması durumudur. Yapılan değişiklikle, küçük ve merkeze uzak yörelerin karar alma sürecine katılım ve bu süreci etkileme imkanları pratikte sıfırlanmıştır.

Bütünşehir uygulaması, şehirlerin tarih içinde oluşturdukları kimlik, demografik yapı ve mimari karakterleri ile sahip oldukları sosyal-kültürel mirasa yabancı kadrolarca yönetilmesi sonucunu doğurabilmektedir.

Görev, yetki ve sorumluluk bakımlarından gerekli düzenlemeler yapılmadığı için vergi gelirlerinden mahalli hizmetler için ayrılan kamu kaynaklarının (bazen toplumsal huzuru bozan) başka amaçlar için kullanıldığı gözlenmektedir.

Büyükşehir mevzuatı yetki ve görev-sorumluluk dağılımını kesintisiz iskan kabulüne dayandırmıştı. Sınır konulması anlamlı olmayan içme suyu, kanalizasyon, itfaiye gibi pek çok görev büyükşehire verilmişti. İl sınırlarının büyükşehir sınırı olmasıyla, bu durum kesin biçimde ortadan kalkmıştır. Yeni yapılanma görevin yerine getirilmesini zorlaştırıp, maliyetleri yükseltmiş ve ilçe belediyelerini fonksiyonsuz hale getirmiştir. Hangi görevin hangi belediyeye ait olduğu hususu vatandaşlar açısından muammaya dönmüştür. Vatandaş derdini, talebini kime anlatsa "o konuda filanca belediye, filanca kurum yetkili" cevabını almaktadır. Ulaşılan birim genellikle ilçe belediyesi

olduğu için, ilçe belediyelerinin işlevsizliği kanaati daha da yayılmaktadır. Bizzat ilçe belediye başkanları, ilçe belediyelerinin kaldırılmasını ister hale gelmiştir.

Gerek beldeler gerekse köyler sosyolojik manada kimliğe sahiptir ve aidiyet, mensubiyet duygusunun mekanıdır. Geçmişte birlikte yaşamaya dair bir bilinç, halde birlikte olma duygusu ve geleceği birlikte karşılama iradesi buralarda yeşererek mekan bulur. Bunların tüzel kişiliklerinin kaldırılıp (hukuki) kişiliği olmayan birimler haline getirilmesi, uzaktaki bir birimin buralar üzerinde söz sahibi olması, buralarda yaşayanların müşterek hususlarda dava bile açamayacak duruma getirilmesi hem milli hem de evrensel müktesebata aykırıdır.

Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde: mahalli hizmetlerin ihtiyaç ve önceliklere uygun, mahalli katkı ve katılımın azami seviyede gerçekleştiği basit ve hesap verilebilir bir süreç içinde, yörelerin sahip olduğu kültürel mirası zenginleştirip çeşitlendiren bir anlayışla, etkin, hızlı ve ucuz biçimde yerine getirilmesi; yöre sakinlerinin gündem belirleme, irade oluşturma, karar alma, uygulama ve denetim süreçlerinde etkili olması büyük önem arz etmektedir. Mevcut yapılanmanın tahlili ve yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirecek, yasal düzenlemeler dahil, alınması gerekli tedbirlerin araştırılması için yüce Meclisimize büyük görev düşmektedir.

Yüce Meclisimizin bu görevi yerine getirmesi için Anayasamızın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 15 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını takdirlerinize saygılarımızla arz ederiz.

GEREKÇE

2014 mahalli idareler seçimlerinden sonra yeni bir dönem başlamıştır. Yapılan değişikliklerle; asırlar içinde oluşan yerinden yönetim birikimi bir yana bırakılmış, Anayasa'nın 123 üncü maddesiyle hüküm altına alınan "idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olması" durumu sona erdirilmiş, büyükşehir belediyesi olan 30 ilde il sınırları büyükşehir belediyesi sınırı haline getirilmiş, bu illerdeki il özel idareleri, belde ve köyler ile diğer illerde nüfusu 2000 in altına düşen belde belediyelerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir.

İdarî yapılanmamızda son yıllarda yapılan değişiklikler;

- Tutarlılıktan ve bütüncül bakış açısından mahrumdur.
- Ülkemizde ve dünyadaki tecrübeleri dikkate almamaktadır.
- Mahalli hizmetlerin vatandaşa en yakın birim tarafından yerine getirilmesi ilkesiyle bağdaşmamaktadır.
- Büyük zikzaklar ve ciddi tezatlarla doludur. Mesela, son değişiklikle, nüfusun yüzde 75 inin yaşadığı 30 ilde, daha birkaç yıl önce kamu yönetimi reformunun en önemli ve en güçlü aktörleri haline getirilen il özel idareleri kaldırılmıştır.
- Hizmetlerin, hızlı, ucuz, halkın talep ve öncelikleri ile mahalli imkanlara uygun olarak yerine getirilmesine katkıda bulunmamaktadır.
- Merkezi idarenin taşra birimlerinin ve mahalli idarelerin hizmet kapasite ve kabiliyetlerini artırmamaktadır.
- Demokrasi, kararlardan etkilenenlerin kararlarda etkisinin olması durumudur. Yapılan değişiklikle, küçük ve merkeze uzak yörelerin karar alma sürecine katılım ve bu süreci etkileme imkanları pratikte sıfırlanmıştır.
- Bütünşehir uygulaması, şehirlerin tarih içinde oluşturdukları kimlik, demografik yapı ve mimari karakterleri ile sahip oldukları sosyal-kültürel mirasa yabancı kadrolarca yönetilmesi sonucunu doğurabilmektedir.
- Görev, yetki ve sorumluluk bakımlarından gerekli düzenlemeler yapılmadığı için vergi gelirlerinden mahalli hizmetler için ayrılan kamu kaynaklarının (bazen toplumsal huzuru bozan) başka amaçlar için kullanıldığı gözlenmektedir.
- Büyükşehir mevzuatı yetki ve görev-sorumluluk dağılımını kesintisiz iskan kabulüne dayandırmıştı. Sınır konulması anlamlı olmayan içme suyu, kanalizasyon, itfaiye gibi pek çok görev büyükşehir verilmişti. İl sınırlarının büyükşehir sınırı olmasıyla, bu durum kesin biçimde ortadan kalkmıştır. Yeni yapılanma görevin yerine getirilmesini zorlaştırıp, maliyetleri yükseltmiş ve ilçe belediyelerini fonksiyonsuz hale getirmiştir. Hangi görevin hangi

belediyeye ait olduğu hususu vatandaşlar açısından muammaya dönmüştür. Vatandaş derdini, talebini kime anlatsa “o konuda filanca belediye, filanca kurum yetkili” cevabını almaktadır. Ulaşılan birim genellikle ilçe belediyesi olduğu için, ilçe belediyelerinin işlevsizliğı kanaati daha da yayılmaktadır. Bizzat ilçe belediye başkanları, ilçe belediyelerinin kaldırılmasını ister hale gelmiştir.

- Gerek beldeler gerekse köyler sosyolojik manada kimliğe sahiptir ve aidiyet, mensubiyet duygusunun mekanıdır. Geçmiş birlikte yaşamaya dair bir bilinç, halde birlikte olma duygusu ve geleceğı birlikte karşılama iradesi buralarda yeşererek mekan bulur. Bunların tüzel kişiliklerinin kaldırılıp (hukuki) kişiliğı olmayan birimler haline getirilmesi, uzaktaki bir birimin buralar üzerinde söz sahibi olması, buralarda yaşayanların müşterek hususlarda dava bile açamayacak duruma getirilmesi hem milli hem de evrensel müktesebata aykırıdır.

Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde: mahalli hizmetlerin ihtiyaç ve önceliklere uygun, mahalli katkı ve katılımın azami seviyede gerçekleştiğı basit ve hesap verilebilir bir süreç içinde, yörelerin sahip olduğu kültürel mirası zenginleştirip çeşitlendiren bir anlayışla, etkin, hızlı ve ucuz biçimde yerine getirilmesi; yöre sakinlerinin gündem belirleme, irade oluşturma, karar alma, uygulama ve denetim süreçlerinde etkili olması büyük önem arz etmektedir. Mevcut yapılanmanın tahlili ve yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirecek, yasal düzenlemeler dahil, alınması gerekli tedbirlerin araştırılması için yüce Meclisimize büyük görev düşmektedir.

Yüce Meclisimizin bu görevi yerine getirmesi için Anayasamızın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 15 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını takdirlerinize saygılarımızla arz ederiz.